

ЕВОЛЮЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Проведено історико-педагогічний аналіз формування здорового способу життя в процесі фізичного виховання школярів в період з 2-ої половини ХХ ст. до сучасності. Визначено динаміку розвитку змісту, форм та методів фізичного виховання в контексті формування здорового способу життя школярів.

Ключові слова: *здоровий спосіб життя, фізичне виховання, школярі.*

Сучасні дослідження свідчать, що впродовж усього шкільного циклу навчання чітко виділяються кілька етапів особистісного розвитку з комплексом специфічних залежностей особистісного розвитку. Перший етап (1-2 класи) характеризується лінійними формами залежності інтелектуального і фізичного розвитку зі здоров'ям; другий (3-7 класи) – параболічними формами залежності, і третій етап (8-11 класи) – істотним зниженням значених залежностей. [1]. Зазначене вимагає пошуку нових напрямів, форм, методів та засобів формування здорового способу життя школярів, а також збереження та зміцнення здоров'я в процесі навчальної діяльності в умовах підвищеної інформатизації та глобалізації суспільства.

Рішенню проблем формування здорового способу життя присвячено праці сучасних науковців Л. Сущенко, Г. Апанасенко, М. Гончаренко, Т. Бойченко, О. Вакулєнко, В. Горащук, О. Дубогай, О. Іонової, С. Лапаєнко, С. Омельченко, В. Оржеховської, Н. Побірченко, В. Шпак та ін. Разом з тим сучасна практика потребує більш глибокого вивчення історико-педагогічного досвіду [6].

У зв'язку з цим вважаємо за доцільним проаналізувати розвиток формування здорового способу життя в процесі фізичного виховання в навчальних закладах України з другої половини ХХ століття по теперішній час.

Мета даної роботи – з'ясувати еволюцію формування здорового способу життя школярів в процесі фізичного виховання.

Вивчення практики реалізації формування здорового способу життя школярів дозволив виділити основні напрями розв'язання проблеми і представити їх на певних етапах даного періоду.

Перший етап формування *здорового способу життя школярів в процесі фізичного виховання* припадає на 50–60-ті рр. ХХ ст.). Аналіз архівних матеріалів свідчить, що у багатьох школах не було навчальних програм з фізичної культури. Роль фізичного виховання учнів недооцінювалася директорами шкіл, відділами народної освіти, фізична культура як предмет не став складовою частиною навчального процесу, тільки 15% шкіл мали спортивні зали, відзначалася низька кваліфікація вчителів [18].

У цей час наукові дослідження в СРСР визначили необхідність приділяти увагу працездатності, стомлюваності, увазі, зору, скаргам учнів на здоров'я в процесі навчання. Були знижені нормативи навчального навантаження з урахуванням віку дітей. Активно обґрунтовано природний руховий фонд дитини, розроблено спадкоємні нормативи рухової активності для збереження здоров'я [12].

Надалі розроблено багато програм для шкіл, де особлива роль відводиться оздоровчій спрямованості та гігієні фізичного виховання. Зокрема, у пояснювальній записці до навчального плану 1959 р. восьмирічної загальноосвітньої школи говорилося про те, що фізичне виховання має на меті забезпечення нормального фізичного розвитку, формування рухових навичок, ознайомлення з правилами особистої гігієни і сприяє формуванню вольових якостей [18].

Для уроку фізичної культури характерним було чітке планування уроків та розподіл вправ за принципом наступності проходження матеріалу [5]. Відповідно до шкільної програми 1954 р. школярі займалися гімнастикою. Із 1960 р., почали викладати легку атлетику та баскетбол. Під час занять фізичною культурою активно використовувалися рухові ігри, що проводилися, на відкритому повітрі. Відповідно до навчальних програм із учнями, яких було віднесено до спеціальної медичної групи за станом здоров'я, передбачалося проведення занять із фізичної культури у спеціальних групах корегувальної й лікувальної гімнастики [6].

Отже, на даному етапі основними формами занять з фізичної культури були визначені гімнастика до занять у школі, фізкультурна пауза, фізкультурні хвилинки, організоване проведення перерв (фізкультурні перерви). Такі форми мали фізкультурно-оздоровчу спрямованість та сприяли фізичному розвитку, зміцненню здоров'я, підвищенню якості навчання, вихованню дисциплінованості та по чуття колективізму [6].

Однак, незважаючи на зростаючу увагу до питань здоров'я школярів, в кінці 50-х років Комітет з фізичної культури і спорту України, розглядаючи стан фізичного виховання учнів, також як і Міністерство освіти, визнав його незадовільним [4]. Такий висновок був зроблений на підставі обстеження 3 тисяч учнів 518 шкіл України. Відзначався низький рівень проведення занять, часті заміни уроків фізичної культури іншими уроками, низький рівень кваліфікації вчителів фізичної культури.

Медичний огляд 1,831040 учнів в 1956 році виявив 27 тисяч хворих на ревматизм, сколіоз, 4% звільнених від занять за станом здоров'я [14].

У зв'язку з цим були намічені наступні заходи щодо поліпшення фізичного виховання в школах: заняття з фізичного виховання повинні вести кваліфіковані спеціалісти; введення роздільного навчання; збільшення кількості уроків фізичної культури до 3-х разів на тиждень; оцінка з фізичної культури має увійти в атестат зрілості [14].

У 70-80-х роках ХХ століття було збільшено кількість годин, що відводилися на заняття фізичною культурою у старших (9-10) класах. Так, за навчальним планом 1971/1972 навчального року на фізичну культуру відводилось 2 години на тиждень і додатково 1 година (зі середини 80-х рр. – 2 години) за рахунок факультативних занять [3].

На початку 70-х рр. відбулася диференціація навчання хлопців та дівчат: для хлопців-старшокласників програма фізичного виховання передбачала військову підготовку, що містила в собі елементи фізичної культури, а для дівчат було розроблено комплекс з художньої гімнастики з метою формування в них естетичних рухів [16].

У заняття фізичною культурою було введено лижну підготовку (за відсутності снігу – кросову підготовку) та за вибором школярів – баскетбол або волейбол. Таке чергування видів спорту було зумовлено умовами матеріальної бази кожної школи та спеціалізацією вчителя фізичної культури, що значно розширило можливості для творчості й ініціативи вчителів на уроках фізичної культури, вибору видів спорту відповідно до умов і можливостей школи, спеціалізації педагога, географічних і кліматичних умов, в яких знаходилася школа [11].

Як і в попередні роки, значна увага приділялася дотриманню правил безпеки та гігієнічних вимог на уроках фізичної культури [11]. Теоретичний розділ включав бесіди, що повідомляють відомості, пов'язані з гігієною фізичних вправ, а також про вплив фізичних вправ на організм, правила загартовування, прийом водних процедур, повітряних і сонячних ванн при руховому режимі [12].

У школах також проводилися окремі заняття з фізичної культури зі школярами з погіршеним станом здоров'я. Такі школярі об'єднувалися у групи, де для них під наглядом шкільних лікарів проводили лікувальну фізичну культуру, хоча акцентувалася увага на необхідності індивідуальних занять для цієї категорії учнів [6].

Прийнята в 1977 році Конституція СРСР проголосила гасло "Здоров'я людей – суспільне багатство". У зв'язку з цим розвиток фізичної культури в 80-ті роки проходив під егідою вересневої Постанови ЦК КПРС і СМ СРСР "Про подальший підйом масовості фізичної культури і спорту" (вересень 1981 р.), в якій вперше провідним завданням фізкультурного руху, всієї системи фізичного виховання визначено зміцнення здоров'я людини. Виділення фізичного виховання учнів як особливо важливого сприяло створенню матеріально-технічної бази в школах і призвело до регулярних занять спортом 74% школярів [14].

1980-ті рр. ХХ ст. – етап виникнення валеології як науки про здоров'я, що є початком цілеспрямованих систематичних заходів для формування, збереження і зміцнення здоров'я як хворих, так і здорових людей. У школі знову постає питання про ефективність діючої системи формування знань школярів з питань гігієни та охорони здоров'я. В педагогіці і освіті з'явився новий термін для позначення здорового способу життя – "культура здоров'я", "культура особистості", які включаються у всі програми дисципліни "Фізична культура". Завдяки усвідомленню ціннісного ставлення до здоров'я педагогіка прагне до повноцінного і неускладненого розвитку людини в процесі навчання і виховання без шкоди для його здоров'я [12].

Тому наступним кроком у вдосконаленні фізичного виховання учнів було прийняття Цільової комплексної програми "Фізичне виховання дітей дошкільного віку, учнів та студентської молоді в УРСР на 1982-1985 рр.", в якій передбачалося внести зміни і доповнення в навчальні програми з фізичної культури загальноосвітніх шкіл з метою підвищення інтересу до занять і зміцнення здоров'я. Пов'язано це було з тим, що школярі мали поверхневі знання про свій організм, не були знайомі з секретами здоров'я і довголіття. У Програмі передбачалося більше уваги приділяти питанням гігієни та формуванню у школярів знань в області медицини [18].

Міністерством освіти СРСР було видано спеціальний документ із гігієнічного виховання школярів "Приблизний обсяг знань та навичок школярів різних вікових груп із питань гігієни та охорони здоров'я", якого дотримувалися шкільні вчителі й у якому було визначено й таку тему для проведення занять як "Оздоровче значення фізичної культури та загартовування" та приблизний обсяг гігієнічних знань та навичок відповідно до віку школяра [9].

Важливим кроком у практиці формування здорового способу життя школярів у 70-80-х рр., було введення в розклад занять обов'язкової щоденної "години здоров'я" відповідно до ухваленого Міністерством освіти СРСР рішення (1984 р.) про проведення "години здоров'я" в режимі навчального дня в усіх школах та класах [10]. Організаційно-методичне забезпечення "години здоров'я" покладалося на вчителів фізичної культури й військових керівників. Їхнім завданням було визначити зміст "години здоров'я" для кожної вікової групи, погодити його з навчальними вимогами своїх предметів, забезпечити оздоровчу спрямованість занять та їх безпеку, обладнати місяця занять необхідним спортивним інвентарем.

У цей період в школах значно збільшився обсяг занять з гімнастики до початку уроків, що проводилися у 90 % усіх шкіл Радянського Союзу [39], також зросла кількість шкіл, у яких почали

організовано використовувати рухливі перерви та щоденні годинні заняття з фізичних вправ у групах подовженого дня [11].

Наприкінці 80-х рр. було покладено початок періоду методичного осмислення і реформування шкільного фізичного виховання, розробки нової педагогічної технології щодо формування здорового способу життя [17].

Третій етап формування здорового способу життя школярів під час навчальної діяльності припадає на 90-ті рр. XX ст. З 1991 року вступила в дію Конвенція ООН про права дитини та Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей, що потребують конкретних урядових дій для створення сприятливих умов розвитку дітей.

Етапною, в плані перегляду ролі фізичної культури в житті людини, стала "Державна програма розвитку фізичної культури і спорту в Україні" (1994 р.), прийнята відповідно до Закону "Про фізичну культуру і спорт". Основне завдання прийнятої програми – подальше зміцнення здоров'я населення на принципах здорового способу життя. В програмі вказується, що дотримуючись здорового способу життя, можна формувати, зберігати і зміцнювати здоров'я. Однак у заходах з реалізації програми передбачається розробка і впровадження методичних рекомендацій основ здорового способу життя тільки для дітей та учнів районів підвищеного радіаційного забруднення. Відповідно до закону "Про фізичну культуру і спорт" (1994 р.) рекомендовано вводити 3-тю годину занять з фізичної культури, в тому числі за рахунок варіативної частини навчальних планів, як це передбачалося ще в 1958 році [4].

На цьому етапі школярі на заняттях з фізичної культури отримували міцні знання не лише з гігієни (як це було на попередніх етапах), а й з анатомії та фізіології, культури рухів, формування правильної постави. Особлива увага під час уроків з фізичної культури зверталася на самовдосконалення рухової активності школярів, прищеплення їм здорового способу життя, на формування фізично загартованого й здорового покоління в цілому [8]. Значно змінився зміст уроків фізичної культури. Окрім обов'язкових теоретичних відомостей з фізичної культури, школярі займалися такими видами фізичної культури, як: основна гімнастика, легка атлетика, баскетбол (для хлопців), волейбол (для дівчат), лижна підготовка, ковзанярська підготовка та обов'язково рухливі ігри. Програмою було передбачено також проведення максимальної кількості уроків на відкритому повітрі [13].

Учні, які займалися у спеціальних медичних групах, обов'язково відвідували уроки фізичної культури, брали участь у підготовчій і заключній частинах.

Трансформаційні процеси в загальноосвітній школі 90-х рр. XX ст. негативно позначилися на використанні додаткових форм фізичної діяльності впродовж навчального дня через щільність навчального матеріалу. Іноді за ініціативи вчителів такі форми застосовувалися, але здебільшого у початкових класах [6].

Рубіж XX-XXI ст. – етап усвідомлення ціннісного ставлення до здоров'я. Основною ідеєю стає повноцінний розвиток людини в процесі навчання і виховання без шкоди для його здоров'я. Так, цільова комплексна програма "Фізичне виховання – здоров'я нації" визначає пріоритетні напрями державної політики на 1999-2005 рр., до позитивних особливостей якої можна віднести: 1) розгляд здоров'я нації в цілому, а не окремих верств населення; 2) здоров'я нації ставитися у пряму залежність від фізичного виховання, а не від інших чинників; 3) підкреслюється необхідність підготовки нового покоління кадрів, підвищення їх професіоналізму [18].

Закон України "Про освіту", державна програма "Освіта (Україна XXI століття)" декларують турботу держави про збереження та зміцнення здоров'я дітей, а відповідальність за забезпечення здорових і безпечних умов навчання, праці, виховання у навчально-виховних закладах покладається на керівника навчально-виховного закладу. Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття) вказує на необхідність введення ранньої медико-психолого-педагогічної діагностики дітей, сприяння їх фізичному, психічному здоров'ю, формуванню у молодших школярів основ гігієни та здорового способу життя. Однак фізична культура не виділена як один з центральних елементів цієї нової, загальної, цивілізованої культури, яку повинна давати молодим генераціям національна система освіти і виховання [18].

У концепції 12-річної загальної середньої освіти (2001) відзначено, що серед завдань загальноосвітньої школи визначено збереження і зміцнення морального і фізичного здоров'я школярів. У змісті загальної освіти серед пріоритетів – комплексна реалізація оздоровчої функції шкільної освіти. Її підвищення припускає нормативне відпрацювання рухового режиму 12-річної школи, введення в усіх класах 3-х уроків фізичної культури. Особливе значення в основній школі (5 –9 класи) надається формуванню здорового способу життя. Ідеї культури фізичного і психічного здоров'я відображені у змісті різних предметів на рівні практичного утвердження в свідомості учнів необхідність дбайливого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших як найвищої цінності. Крім цього у всіх класах пропонується введення інтегрованого курсу "Основи здоров'я". Побудова моделей навчально-виховного процесу в 12-річній школі будується на основі турботи про здоров'я дітей. Аналіз цього документа свідчить про те, що він створювався на основі особистісно-орієнтованого підходу, при якому головною метою виховання є збереження індивідуальності особистості, максимального розвитку її духовного та фізичного потенціалу [18].

Отже, чітко простежується зміна орієнтирів в освітній політиці держави від домінанти інтересів суспільства до пріоритету особистісного розвитку. У програмі виділено самостійний розділ освіти і фізичного виховання. Пріоритетним завданням системи освіти є виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як найвищої суспільної цінності. Вся система освіти за рахунок використання засобів фізичного виховання та фізкультурно-оздоровчої роботи закладає основи для забезпечення і розвитку фізичного, психічного і духовного здоров'я кожного члена суспільства.

Однак, пошук шляхів досягнення зазначених цілей потребує оновлення традиційного фізичного виховання. На сьогоднішній день існує кілька таких проєктів, що охарактеризовано нижче [17].

1. Фізкультурне виховання. Інноваційний аспект цього виду виховання яскраво виражений в цілепокладанні фізкультурного виховання, акценти на необхідності формування фізичної культури особистості на відміну від традиційного, суть якого зводилася до корекції параметрів статури, фізичної підготовки, формуванню фізичних якостей.

2. Валеологічне виховання ґрунтується на неподільності, нерозривності індивідуального, фізичного і духовного, що дозволяє усвідомити інтегративну спрямованість процесу формування та збереження здоров'я. Провідною ідеєю і метою валеологічного виховання є формування ціннісного ставлення до свого здоров'я, а також навчання практичним навичкам оздоровлення шляхом організації здорового (а можливо, і спортивного) стилю життя. Особистісне самовизначення і самоактуалізація оздоровчої діяльності – це головні критерії досягнення мети валеологічного виховання.

3. Олімпійське виховання спрямовано на освоєння цінностей олімпізму як ідеології, яка проповідує пріоритет загальнолюдських, моральних і духовних цінностей. Формування спортивних умінь і навичок у даному процесі відбувається при акцентованому, планомірному розвитку гуманістичних якостей особистості. Правила чесної гри, добра воля, історичні факти розвитку олімпійського руху, приклади лицарського поведінки посилюють гуманістичні засади педагогічного процесу.

4. Спортизоване фізичне виховання пов'язане з переосмисленням досвіду підготовки спортсменів високого класу в інтересах фізичного виховання дітей і підлітків. Реалізація принципу спортизації у фізичному вихованні дозволяє по-новому організувати навчальні заняття, замінивши урочні заняття тренувальними, що принципово змінює зміст і спрямованість всього педагогічного процесу, допомагає тренувати дітей та оздоровлювати їх без шкоди для ефективності та якості інших навчальних предметів.

На основі підходів особистісно-орієнтованого, діяльнісного, освітнього на сучасному етапі ключовою проблемою фізичного виховання в школі є проблема збереження, зміцнення і вдосконалення здоров'я дітей та підлітків, формування у них світогляду здорового способу життя, залучення їх до здорового стилю життя в процесі фізкультурної діяльності. При цьому стають очевидними такі концептуальні положення та принципи, які необхідно врахувати при організації та проведенні процесу фізичного виховання з оздоровчою спрямованістю:

1. Здійснення особистісно-діяльнісного підходу в організації та проведенні процесу фізичного виховання, орієнтованого на пріоритет здоров'я школярів.

2. Реалізація фізичного виховання через активну пізнавально-перетворюючу позицію особистості школяра, що формується шляхом залучення його в творчу, ціннісно-орієнтовану фізкультурно-оздоровчу діяльність щодо становлення, вдосконалення свого психофізичного стану та формуванню потреби здорового способу і стилю життя.

3. Гуманізація процесу фізичного виховання шляхом здійснення переходу від жорсткого нормативного методу оцінки рухової підготовленості учнів до методу прогресуючого психофізичного розвитку.

4. Демократизація процесу фізичного виховання, обумовлена свободою вибору форм, засобів і методів фізкультурно-оздоровчої діяльності.

5. Додання світоглядного характеру процесу формування пізнавального компонента фізичного виховання.

6. Застосування найбільш ефективних методик, заснованих на єдності психічних і фізичних впливів, психотехнічних методик, ментальних тренінгів, інших інноваційних оздоровчих технологій.

7. Реалізація принципів єдності і цілісності в процесі формування пізнавального, емоційного, поведінкового і вольового компонентів ціннісного ставлення до здоров'я у старшокласників [2].

Для підвищення мотивації до занять фізичною культурою та створення позитивного емоційного фону необхідним є: формування успішності, впевненості в собі на основі врахування індивідуальних і статевовікових особливостей різних категорій учнів; диференціація в оцінюванні рухової діяльності відповідно до рівня здоров'я, фізичного розвитку, прагнення і витрачаються зусиль по самозміні засобами фізичної культури та ін.; використання схильності до змагальної діяльності; застосування видів рухової активності, що сприяють самореалізації, самостійності, виробленню власних стильових особливостей здоров'язбережувальної поведінки.

Відомо, що в структурі особистої фізичної культури учнів в якості складових виділяють оздоровчий, рекреаційний і гігієнічний, виховний, розвиваючий, освітній блоки. Отже, спектр видів фізкультурно-оздоровчої діяльності повинен розширюватися за рахунок оволодіння комплексами психорегулюючих методик, практичних знань і навичок з основ масажу, гігієни, загартовування природними факторами, нетрадиційних засобів оздоровлення. Головним завданням цього розширення

видів діяльності в рамках занять з фізичної культури є формування у молоді комплексу соціально значущих і схвалюваних норм, сенсу життя, валеологічних цінностей. Важливо сформувати установки на поліпшення здоров'я, стимулювати життєву позицію, активізувати особистість, навчити прийомам самоконтролю і самовладання, розвивати волевільні зусилля [7].

Отже, ефективність формування здорового способу життя учнівської молоді значною мірою залежать від втілення інноваційних педагогічно-оздоровчих ідей в державній політиці у галузі фізичного виховання та спорту, оскільки пов'язано з питаннями їх організації та цілеспрямованого впровадження в загальноосвітні заклади.

Використані джерела

1. Барабашов С.В. Теоретико-методические основы личностно-ориентированной технологии физкультурного образования школьников : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра пед. н. : 13.00.04 / Барабашов Сергей виковорович. – Омск, 2000. – 51 с.
2. Беленов В.Н. Формирование ценностного отношения старшеклассников к здоровью в процессе физического воспитания : автореф. дис. на соискание учен. степени. канд. пед. наук : 13.00.01 – общая педагогика / Беленов Валерий Николаевич. – Самара, 2000. – 16 с.
3. Березівська Л.Д. Реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті: [монографія] / Л.Д.Березівська. – К.: Богданова А.М., 2008. – 406 с.
4. Государственный архив Харьковской области: фонд 4695, описи 1, 4, 7, д.№ 102, 155, 169, 1070.
5. Гугин А.А. Планирование учебного материала по физическому воспитанию в школе / А.А. Гугин // Теория и практика физической культуры. – 1952. – №1. – С.71-73.
6. Єрмакова Т.С. Досвід формування здорового способу життя учнів старших класів у вітчизняній педагогіці (друга половина ХХ століття) / Єрмакова Т.С. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – №5. – С. 56 – 65.
7. Малоземов О. Ю. Здоровьесбережение интеллектуально одаренных старших школьников средствами физической культуры / Малоземов О. Ю., Прокопенко В. И., Малоземова И. И.: Монография / УрО РАО; УрГПУ. – Екатеринбург, 2003. – 205 с.
8. Ляшенко О. Державний стандарт середньої освіти: концептуальні засади та підходи до його створення / О.Ляшенко // Шлях освіти. – 1998. – №2. – С.5-8.
9. Примерный объем знаний и навыков школьников различных возрастных групп по вопросам гигиены и охраны здоровья: Методические рекомендации. – М.: Центр научно-исследовательский ин-т санитарного просвещения Министерства здравоохранения СССР, 1978. – 64 с.
10. Реформа школы (основные направления). – М., 1984. – 16 с. 29.
11. Сабиров Ю.А. Физическое воспитание – составная часть гармонического развития личности / Ю.А. Сабиров // Советская педагогика. – 1984. – №3. – С. 81-90.
12. Савко Э.И. Преемственность физического воспитания оздоровительной направленности в историческом ракурсе / Савко Э.И. // Инновационные процессы в физическом воспитании студентов: сб. науч. ст. : к 60летию кафедры физ. воспитания и спорта БГУ / редкол. : В. А. Коледа (отв. ред.) [и др.]. – Минск : БГУ, 2009. – С. 193 – 206.
13. Фізична культура для спеціальної медичної групи 10-11 класів середньої загальноосвітньої школи та І-ІІ курсів професійно-технічних училищ. Програма / Укл. Ф.Ф. Бондарев, М.С. Дубовис, В.В. Снігур. – К.: ІЗІН, 1997. – 52 с.
14. Центральный государственный исторический архив: фонд 166, опись 15, д. 8041; фонд 5090, описи 1, 3, д. №1436, 1617.
15. Центральный державний архів вищих органів України: фонд 39. 166, зд. од. 15, спр. № 4771. – 368 арк.
16. Шахненко В.І. Радянський період розвитку теорії і практики формування здоров'я дітей і підлітків / В.І. Шахненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 8. – С. 158-165.
17. Шувалова И.Н. Методология обновления содержания физического воспитания учащейся молодежи / Шувалова И.Н. // Проблемы современной педагогической освіти: педагогика і психологія. – 2010. – Випуск № 27, Ч. 2. – С. 65-68.
18. Щекина Н.Б. Официальная политика в области формирования здоровья и здорового образа жизни учащихся второй половины XX столетия / Щекина Н.Б., Юшко А.В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – №1. – С. 165 – 170.

Shmalyey S.V.

EVOLUTION OF ORGANIZATIONAL-PEDAGOGICAL CONDITIONS OF A HEALTHY LIFESTYLE IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION IN SCHOOLS

Historical and pedagogical analysis of forming of healthy lifestyle in the physical education of schoolchildren in the period from the 2nd half of the twentieth century to the present day is presented. The dynamics of the development of content, forms and methods of physical education in the context of forming of healthy lifestyle of schoolchildren is defined.

Key words: healthy lifestyle, physical education, students.

Стаття надійшла до редакції 03.08.2013 р.

